

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

О.А. КАНІБОЛОЦЬКА

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (іспанська), англійська мова»

Затверджено
Вченою радою ЗНУ
Протокол № _12_ від 01.07.25

Запоріжжя
2025

Каніболоцька О.А. Виробнича практика : методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Філологія» освітньо-професійно-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (іспанська), англійська мова». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 54 с.

Видання розроблено з метою забезпечення студентів факультету іноземної філології методичними рекомендаціями щодо проходження виробничої практики як невід'ємної складової професійної підготовки майбутніх вчителів / викладачів з другої іноземної мови (англійської, французької, німецької, іспанської). Перевагою запропонованого видання є виклад необхідного для студентів матеріалу, що максимально оптимізує процес підготовки до виробничої практики. До змісту цього видання включено матеріал з таких основних питань: зміст і організація виробничої практики, мета і завдання практики; особливості організації виробничої практики з другої іноземної мови і основні обов'язки студента і керівника практики. Крім цього, у змісті видання виділено підходи щодо методики проведення занять у закладі вищої освіти, методики аналізу проведених занять. Наявність схем та зразків ведення навчально-методичної документації, критерії оцінювання, форми підбиття підсумків виробничої практики з другої іноземної мови має на меті уніфікувати вимоги до ведення навчальної документації студентами і тим самим сприяти більш ефективному її проходженню.

Адресується студентам денної та заочної форм здобуття освіти факультету іноземної філології, які навчаються за спеціальністю «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (іспанська), англійська мова».

Рецензент

В.О. Александров к.пед.н., доцент кафедри викладання другої іноземної мови

Відповідальний за випуск

О.А. Каніболоцька д.пед.н., проф., завідувач кафедри викладання другої іноземної мови

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧНО ПРАКТИКИ (З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ) ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА ОПП «МОВА І ЛІТЕРАТУРА (АНГЛІЙСЬКА)», «МОВА І ЛІТЕРАТУРА (ІСПАНСЬКА), АНГЛІЙСЬКА МОВА».....	6
1.1 Мета та завдання виробничо практики (з другої іноземної мови) здобувачів ступеня вищої освіти магістра	6
1.2 Зміст виробничо-педагогічної практики (з другої іноземної мови) здобувачів ступеня вищої освіти магістра	10
1.3 Організація виробничо практики з другої іноземних мов для здобувачів ступеня вищої освіти магістра	11
1.4 Перелік поточної та звітної документації	15
РОЗДІЛ 2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ	20
2.1 Зразок оформлення титульного листа звітної документації.....	20
2.2 Зразок оформлення змісту звітної документації	21
2.3 Типи занять іноземної мови у закладі вищої освіти	22
2.4 Особливості формування мети практичного заняття з іноземної мови у вищій школі	27
2.5 План-конспект заняття з іноземної мови у вищій школі (типові взірці)	30
2.5.1 План-конспект заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» та з домінантою «практика у спілкуванні».....	30
2.5.2 План-конспект заняття з іноземної мови за методикою Cambridge CELTA	32
2.5.3 План-конспект заняття з англійської мови для студентів 3 курсу.....	33
2.5.4 План-конспект заняття з англійської мови для здобувачів вищої освіти магістра.....	35
2.6 Особливості планування навчального процесу з другої іноземної мови.....	39
2.7 Аналіз заняття з іноземної мови у вищій школі.....	41
РОЗДІЛ 3. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ.....	45
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	50
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	51

ВСТУП

Соціально-економічні трансформації, правові зміни та процеси демократизації, що відбуваються в українському суспільстві, знаходять своє відображення і в галузі освіти й науки, впливаючи на сучасні тенденції розвитку середніх навчальних закладів. Зростання обсягу функцій, які покладаються на школи, зумовлює необхідність нового погляду на професійну роль учителя загалом, а також викладача іноземної мови зокрема. Це вимагає від педагогічних університетів уже сьогодні забезпечити підготовку таких фахівців, які за рівнем професійної майстерності, моральними якостями та інтелектуальним потенціалом відповідатимуть викликам сучасності й перспективам майбутнього.

У структурі підготовки майбутніх викладачів іноземної мови важливе місце займає виробнича практика. Вона відіграє роль ключового етапу, який поєднує теоретичні знання з гуманітарних і фундаментальних дисциплін, а також психолого-педагогічної підготовки з практичними навичками викладання іноземної мови. Завдяки практиці здобувачі вищої освіти мають змогу реалізувати ці знання в реальному освітньому процесі, навчаючи учнів різного віку й працюючи в різноманітних професійних ситуаціях. Однак виконання таких складних завдань вимагає значних зусиль, адже ефективне навчання інших значно складніше, ніж самостійне оволодіння іноземною мовою.

Процес підготовки висококваліфікованих фахівців та реальний запит суспільства істотно підвищують рівень вимог до майбутніх вчителів / викладачів з іноземної мови, змінюють зміст і структуру завдань, які студент повинен вирішувати самостійно.

Згідно з положенням «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р., виробнича практика є невід'ємною складовою процесу підготовки здобувачів вищої освіти і проводиться на підготовлених відповідним чином базах навчальних закладів. Щодо практики педагогічної, то актуальними залишається вибір закладів вищої освіти, коледжів, в яких створено відповідні навчально-методичні і кадрові передумови для організації практики з іноземної мови.

Виробнича практика студентів спрямована на вирішення наступних завдань:

- оволодіння різноманітними видами професійної діяльності;
- отримання особистого досвіду роботи в різних професійних ролях;
- формування практичних професійних умінь сучасного вчителя іноземної мови.

Метою виробничої практики є оволодіння студентами сучасними методами і технологіями іншомовної педагогічної роботи, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, формування у них професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної педагогічної діяльності.

Під час *виробничої (педагогічної) практики* студенти мають **навчитись**:

- встановлювати, підтримувати засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти: викладач – група, викладач – студент, студент – студент тощо;

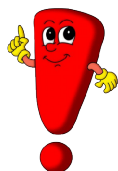
- адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку студентів (застосовувати мовні опори, спрощення, здійснювати перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);
- визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності студентів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення учнів / студентів та визначати рівень сформованості мовленнєвих навичок і вмінь;
- фіксувати помилки студентів, усвідомлювати їхній характер і використовувати мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

Також в рамках виробничої (педагогічної) практики студенти мають набути дослідницькі **уміння**:

- вивчати ставлення студентів до предмета і виявляти рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів за завданням викладача;
- здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями / студентами та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- проводити спостереження та аналіз відвіданих практичних занять з опорою на схему або вузькоцільове завдання;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вчителів, викладачів, студентів-практикантів, переносячи ефективні прийоми і форми у практику своєї діяльності;
- вивчати і аналізувати методичну літературу, досвід роботи вчителів і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми, нові прийоми.

Виробнича практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного і достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно здобувачів вищої освіти магістра.

<i>Курс / освітній рівень</i>	<i>Освітня професійна програма</i>	<i>Вид практики</i>	<i>Направленість практики</i>	<i>Семестр</i>	<i>Кількість тижнів</i>
I Магістри	Мова і література (англійська), Мова і література (іспанська), англійська мова,	Виробнича	Педагогічна практика з основної іноземної мови	2	4
I Магістри	Мова і література (англійська), Мова і література (іспанська), англійська мова	Виробнича	Педагогічна практика з другої іноземної мови	2	4

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧО ПРАКТИКИ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА ОПП «МОВА І ЛІТЕРАТУРА (АНГЛІЙСЬКА)», «МОВА І ЛІТЕРАТУРА (ІСПАНСЬКА), АНГЛІЙСЬКА МОВА»

1.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА

Загальні положення

Виробничо-педагогічна практика здобувачів вищої освіти магістра спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (іспанська), англійська мова», розподіляються таким чином:

- *I курс* – виробнича практика з другої іноземної мови у вищій школі – 4 тижні.

За результатами практики студенти складають диференційований залік. Підсумковий рейтинг з виробничої практики – це середнє з рейтингових оцінок за здійснену студентом навчальну і позакласну роботу з іноземної мови, виховну та науково-дослідницьку діяльність.

Мета виробничої практики

Умови соціально-економічного та духовного розвитку суспільства, що постійно змінюються, посилення соціальної значущості педагогічної праці вимагають високої компетентності та професіоналізму науково-педагогічних кадрів для вищої школи. У зв'язку з цим великого значення набуває удосконалення та підвищення якості психолого-педагогічної та методичної підготовки магістрантів – майбутніх викладачів іноземної мови у вищій школі.

У професійному становленні викладача іноземної мови вирішальна роль належить педагогічній практиці з другої іноземної мови. Вона поєднує теоретичну підготовку магістрантів з їх практичною діяльністю у вищій школі. Метою педагогічної практики є:

- оволодіння магістрантами сучасними методами, формами та засобами навчання іноземної мови;
- формування у магістрантів необхідних професійно-педагогічних навичок та умінь для вирішення практичних завдань в умовах реального навчально-виховного процесу у вищій школі;
- виховання у магістрантів потреби постійного удосконалення педагогічної майстерності;
- розвиток у магістрантів творчої ініціативи та конкретних дослідницьких умінь у професійній діяльності викладача вищої школи.

Завдання виробничої практики

Основними завданнями педагогічної практики є:

- формування та розвиток професійно-педагогічних навичок та вмінь викладача іноземних мов вищої школи;

- формування у магістрантів навичок та вмінь проведення науково-дослідницької роботи з психолого-педагогічних та методичних проблем;
- створення умов для професійної адаптації магістрантів, залучення їх до активної діяльності як викладачів та кураторів в академічних групах;
- розвиток у магістрантів практичних умінь здійснювати виховну роботу серед студентської молоді;
- оволодіння магістрантами комунікативними вміннями, необхідними для спілкування зі студентами та викладачами;
- вироблення у майбутніх викладачів навичок самостійності у підготовці та проведенні різних форм навчально-виховної роботи зі студентами та особистої відповідальності за якість та ефективність цієї роботи;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності викладачів вищої школи.

Основні професійно-методичні вміння студентів, які мають бути набуті під час виробничої практики

За період педагогічної практики магістранти-практиканти повинні оволодіти професійно-методичними вміннями викладача іноземної мови в такому обсязі.

1. Конструктивно-планувальні вміння:

- складати тематичний план циклу занять (модуля) та плани-конспекти окремих занять з урахуванням умов навчання і рівня підготовки студентів; визначати цілі заняття (практичні, соціокультурні, розвиваючі, виховні та професійні) з урахуванням ступеня навчання та місця цього заняття в циклі занять (модулі);
- обирати ефективні прийоми досягнення визначених цілей з урахуванням рівня підготовки студентів;
- визначати типи вправ та послідовність їх виконання згідно з етапами оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, враховуючи труднощі засвоєння навчального матеріалу і рівень підготовки студентів;
- використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації для демонстрації та засвоєння мовних і мовленнєвих одиниць, що вивчаються, та їх застосування в іншомовному спілкуванні;
- створювати необхідні допоміжні засоби навчання, в тому числі технічні, для проведення занять.

2. Комунікативно-навчальні вміння:

- встановлювати і підтримувати засобами ІМ різноманітні мовленнєві контакти: *викладач-група, викладач-студент, студент-студент, студент - мала група* тощо;
- визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності студентів і добирати відповідні їм способи контролю, в тому числі тестові;
- помічати помилки студентів, розуміти їх характер та тактовно їх виправити, використовуючи мовленнєві способи виправлення помилок.

3. Організаційні вміння:

- організовувати виконання розробленого плану заняття;
- забезпечувати мовленнєву діяльність студентів згідно з планом заняття;
- вносити методично виправдані корективи в план заняття з урахуванням конкретної ситуації, що склалася на занятті;
- вчити студентів найбільш раціональним прийомам самостійної роботи над мовним і мовленнєвим матеріалом у позааудиторній роботі;
- раціонально поєднувати на занятті колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них;
- проводити навчальні ігри, в тому числі рольові, з урахуванням рівня підготовки студентів;
- методично доцільно застосовувати традиційні допоміжні засоби, а також аудитивні, візуальні, аудіовізуальні технічні та електронні засоби навчання.

4. Розвивально-виховні вміння:

- реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий, виховний та соціокультурний потенціал навчального матеріалу заняття;
- формувати і розвивати на матеріалі ІМ інтелектуальну та емоційну сфери особистості студента, його пізнавальні інтереси;
- вирішувати засобами ІМ завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного та міжкультурного виховання студентів.

5. Дослідницькі вміння:

- вивчати ставлення студентів до предмета і виявляти рівень сформованості їх мовленнєвих навичок і вмінь;
- проводити з урахуванням ступеня навчання методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних аспектів навчальної діяльності;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід викладачів і магістрантів-практикантів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї педагогічної діяльності;
- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес, удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми та прийоми навчання.

Основні психолого-педагогічні вміння студентів, які мають бути набуті під час виробничої практики

Під час педагогічної практики магістранти повинні оволодіти такими основними психолого-педагогічними вміннями:

1. Гностичні вміння:

- уміння вивчати особистість студента, колектив академгрупи;
- аналізувати психолого-педагогічну літературу;
- визначати рівень розвитку і вихованості студентів, оптимальні засоби педагогічного впливу на них;

- формувати цілі виховної роботи та висувати конкретні педагогічні завдання;
- оцінювати власну виховну діяльність, її переваги і недоліки;
- аналізувати педагогічний досвід колег і враховувати його в своїй діяльності.

2. Проектувальні вміння:

- вміння прогнозувати розвиток особистості кожного студента і групи в цілому;
- моделювати цілі, завдання, зміст, засоби виховного процесу;
- враховувати вікові та індивідуальні особливості студента;
- прогнозувати власну систему педагогічної діяльності.

3. Конструктивні вміння:

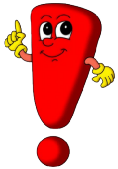
- вміння планувати спільно зі студентами виховну роботу;
- добирати доцільні форми і методи виховної роботи;
- планувати раціональну структуру виховного заходу, визначати методiku його проведення;
- визначати характер діяльності студентів під час проведення виховних заходів;
- конструювати прийоми виховної взаємодії зі студентами в процесі підготовки та проведення виховного заходу.

4. Комунікативні вміння:

- вміння встановлювати правильні взаємовідносини зі студентами, викладачами;
- створювати сприятливе виховне середовище для розвитку інтересів, здібностей та нахилів студентів;
- впливати на студентів через організацію їх діяльності;
- регулювати міжособистісні стосунки в групі, уміло орієнтуватися в педагогічних ситуаціях;
- передбачати, прогнозувати поведінку студентів у відповіді, на педагогічні впливи;
- керувати власними емоціями, поведінкою в процесі взаємовідносин зі студентами.

5. Організаторські вміння:

- вміння стимулювати розвиток колективу студентів і кожного зі студентів, їх активність, ініціативу та самодіяльність;
- пробуджувати у студентів впевненість у своїх можливостях;
- спільно зі студентами організовувати їх життєдіяльність, наповнюючи її цікавими творчими справами;
- сприяти накопиченню у студентів соціального досвіду, формуванню позитивних рис;
- адекватно, справедливо оцінювати досягнення кожного студента;
- ефективно організовувати свою діяльність і свій час.

1.2 ЗМІСТ ВИРОБНИЧО ПРАКТИКИ (З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ) ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА

З урахуванням мети і завдань виробничо практики та рівні психолого-педагогічної й методичної підготовки магістрів виділяються такі етапи формування професійно-педагогічних, методичних та науково-дослідницьких умінь:

Основна іноземна мова:

Перший етап - 1 тиждень у I семестрі - оволодіння системою професійних умінь у процесі спостереження за навчально-виховною та дослідницькою роботою з основної іноземної мови (ІМ1) у вищій мовній школі.

Другий етап - 3 тижні у I семестрі - передбачає оволодіння системою професійних умінь в процесі проведення навчально-виховної та дослідницької роботи з ІМ 1 у вищій мовній школі.

Друга іноземна мова:

Перший етап - 1 тиждень у II семестрі - оволодіння системою професійних умінь у процесі спостереження за навчально-виховною та дослідницькою роботою з другої іноземної мови (ІМ2) у вищій мовній школі.

Другий етап - 3 тижні у II семестрі - передбачає оволодіння системою професійних умінь в процесі проведення навчально-виховної та дослідницької роботи з ІМ 2 у вищій мовній школі.

Виробничо-педагогічна практика студентів-магістрів передбачає:

- ознайомлення магістрантів з особливостями організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця, навчальним планом, розкладом занять тощо);
- ознайомлення з кредитно-модульною організацією практичного курсу з ІМ та теоретичних курсів у вищих мовних навчальних закладах;
- ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (типові та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації);
- відвідування та аналіз занять викладачів кафедри та магістрантів-практикантів;
- планування власної викладацької діяльності, підготовку до занять;
- проведення практичних занять з іноземних мов за розкладом у закріпленій академічній групі;
- виконання магістрантами обов'язків куратора студентської академічної групи;
- проведення науково-дослідницької роботи;
- участь магістрантів у засіданнях кафедр, методичних секцій, у роботі семінарів викладачів тощо.

До змісту практичної діяльності студентів як *викладача ІМ* входить:

а) навчально-виховна робота:

- складання тематичного плану і планів окремих занять;
- проведення занять за складеним планом;
- відвідування занять викладачів кафедри та магістрантів-практикантів;
- проведення психолого-педагогічного та методичного аналізу відвіданих практичних занять;
- виготовлення роздавального дидактичного матеріалу;
- перевірка письмових робіт студентів;
- проведення консультацій для студентів;
- підготовка і проведення одного позааудиторного заходу іноземною мовою під час педагогічної практики з основної іноземної мови;

б) дослідницька робота:

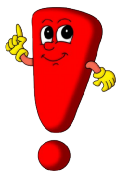
- проведення тестування студентів з метою виявлення рівня володіння окремими іншомовними компетенціями;
- проведення анкетування студентів для вивчення їх особистісної спрямованості та індивідуального стилю вивчення мови;
- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння студентами;
- вивчення наукової, методичної літератури з метою теоретичного осмислення і оптимізації реального навчального процесу.

До змісту практичної діяльності магістранта-практиканта як куратора академічної групи входить:

а) виховна робота;

б) вивчення особистості студентів та колективу академічної групи;

в) дослідницька робота.

1.3 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧО ПРАКТИКИ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА

Терміни практики

Виробничо-педагогічна практика здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Філологія» освітньо-професійної програми «Мова і література (англійська)», розподіляються таким чином:

Основна іноземна мова - грудень, I семестр – 4 тижні.

Друга іноземна мова – квітень, II семестр – 4 тижні.

Місце проходження практики

Виробничо-педагогічна практика з іноземної мови студентів факультету іноземної філології відбувається на базі:

Основна іноземна мова:

- Факультет іноземної філології Запорізького національного університету, Кафедра англійської філології та лінгводидактики.

Друга іноземна мова:

- Факультет іноземної філології Запорізького національного університету, Кафедра викладання другої іноземної філології, Кафедра англійської філології та лінгводидактики.

Організація виробничої практики студентів на Факультеті іноземної філології

Навчально-виховна робота магістрантів-практикантів здійснюється в три етапи.

На **початковому етапі виробничої практики**, що триває 2-3 дні, кожний студент ОКРМ здійснює таку діяльність:

- бере участь у настановчій конференції з педпрактики;
- знайомиться з академічною групою, вивчає навчальні плани, навчальні програми (типові і робочі), розклад занять, інші робочі документи;
- вивчає план виховної роботи куратора, визначає тематику та форму проведення виховного заходу;
- обирає тему індивідуального науково-дослідницького завдання з педагогіки та психології;
- складає індивідуальний план роботи, подає його на затвердження керівникам педпрактики;
- відвідує практичні заняття з іноземної мови, що проводять викладачі кафедр, бере участь в їх аналізі.

Наприкінці початкового етапу керівники виробничої практики разом з магістрантами-практикантами складають розклад:

- занять, що проводитимуть магістранти;
- взаємовідвідувань магістрантами занять, із зазначенням прізвищ основних рецензентів цих занять;
- виховних заходів, що проводяться практикантами. Керівникові від кафедри подається тематика наукових досліджень, які проводитимуться кожним студентом.

На **основному етапі виробничої практики** студент-магістрант виконує таку роботу:

- проводить усі практичні заняття з ІМ (не менше 8 годин на тиждень) за розкладом академічної групи. Практикант допускається до проведення заняття тільки за наявності розгорнутого плану-конспекту заняття, затвердженого викладачем ІМ чи керівником педпрактики;
- розробляє та виготовляє необхідні для проведення заняття допоміжні засоби навчання;
- відвідує та бере участь в аналізі не менше 4 практичних занять на тиждень, які проводять викладачі кафедри та магістранти-практиканти;
- -готує і проводить один позааудиторний захід іноземною мовою;
- відвідує та аналізує не менше трьох виховних заходів, що проводять магістранти-практиканти під час практики з основної іноземної мови;
- виконує експериментальне психолого-педагогічне дослідження з обраної теми;
- готує доповіді і виступає з ними на методичних семінарах.

На **заключному етапі виробничої практики** студент виконує таку роботу:

1. Готує звітні матеріали:

- звіт про результати проведеного наукового дослідження;

- звіт магістранта-практиканта з педагогічної практики;
- розгорнутий план-конспект одного практичного заняття з ескізами допоміжних засобів навчання;
- психолого-педагогічну характеристику одного студента та колективу академічної групи.

2. Здає звітну документацію керівникам педагогічної практики для перевірки та оцінювання.

3. Бере участь у підсумкових заходах з педагогічної практики: засіданнях кафедр, «круглого столу» або науково-практичній конференції.

Науково-дослідницька робота студента-практиканта

Під час виробничої (педагогічної) практики кожний студент виконує дослідницьку роботу, яка проводиться у двох напрямках; психолого-педагогічному та методичному.

Проведення психолого-педагогічних досліджень магістрантами (крім тих, хто пише магістерську роботу з методики викладання іноземних мов або педагогіки, реалізується у виконанні індивідуальних завдань дослідницького характеру. Тема цього завдання вказується в індивідуальному плані магістранта-практиканта у розділі «Науково-дослідницька робота» (див. зразок індивідуального плану). Проведення невеликих, конкретних психолого-педагогічних досліджень повинно сприяти розвитку в майбутніх фахівців необхідних умінь аналізувати результати досліджень і застосовувати їх у практичній роботі.

Оскільки програма педагогічної практики передбачає проведення практикантами глибокого психолого-педагогічного вивчення особистості окремого студента та колективу академічної групи в цілому, різноманітних виховних заходів з подальшим їх педагогічним аналізом, орієнтовна тематика дослідницьких завдань тісно пов'язана саме з цими проблемами, а результати досліджень мають широко використовуватися при написанні психолого-педагогічних характеристик та методичних розробок виховних заходів.

За погодженням з керівником педагогічної практики від кафедри педагогіки студент може виконувати дослідницьке завдання з різних проблем, які є актуальними для сучасної вищої школи.

Права та обов'язки магістранта-практиканта

Магістрант-практикант має право:

1. Вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації педагогічної практики.
2. Отримувати консультації викладача та керівника практики з усіх питань проведення педагогічної практики.
3. Мати один день на тиждень для самостійної роботи (субота).

Магістрант-практикант зобов'язаний:

1. Взяти участь у настановчій конференції з педагогічної практики та підсумковій конференції або засіданні «круглого столу».
2. Працювати в університеті не менше п'яти днів на тиждень.
3. У повному обсязі виконувати завдання педагогічної практики, передбачені програмою. Виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність.
4. Виконувати Статут, Правила внутрішнього розпорядку університету, розпорядження деканату, завідувача кафедри, викладачів та керівника педагогічної практики.
5. Своєчасно звітувати про виконання програми педагогічної практики, подавши керівнику від кафедри романо-германської філології необхідну документацію.

Староста групи зобов'язаний вести облік відвідування магістрантами університету, вчасно інформувати керівників педагогічної практики про зміни в розкладі занять, у графіку проведення позааудиторних заходів, про відсутність магістрантів (з поважних чи неповажних причин), про стан взаємовідвідування практикантами занять та позааудиторних заходів.

Обов'язки керівника виробничої (педагогічної) практики (групового методиста)

Діяльність керівника виробничої практики від кафедри здійснюється у чотири етапи: етап попередньої роботи, початковий, основний та підсумковий етапи.

На етапі попередньої роботи керівник педагогічної практики виконує такі обов'язки:

- проводить настановчу конференцію;
- здійснює попередній відбір груп (для закріплення за ними магістрантів-практикантів), викладачів іноземної мови та вирішує інші організаційні питання.

На ***початковому етапі*** обов'язки керівника педагогічної практики такі:

- у перший день педагогічної практики груповий методист проводить організаційне заняття з академічною групою магістрантів;
- протягом першого тижня педагогічної практики він організовує знайомство практикантів із закріпленими за ними студентськими академічними групами;
- у перший тиждень педагогічної практики груповий методист надає допомогу магістрантам при складанні ними індивідуальних планів роботи;
- керівник практики допомагає старості групи скласти протягом першого тижня педагогічної практики загальні розклади занять, позааудиторних заходів, що проводяться іноземною мовою, взаємовідвідувань магістрантами-практикантами занять та зазначених вище позааудиторних заходів;

На ***основному етапі*** обов'язки керівника педагогічної практики такі:

- разом із викладачами німецької мови давати студентам консультації з планування циклу занять (усіх занять модуля) і складання планів-конспектів окремих занять, підготовки наочних посібників і технічних засобів навчання, проведення позааудиторних заходів іноземною мовою;

- відвідувати заняття практикантів та аналізувати їх;
- після проведення магістрантом заняття, на якому повинні бути присутні інші практиканти, навчати їх аналізувати заняття;
- залучати магістрантів-практикантів до активної участі у методичних семінарах кафедри;
- під час педагогічної практики заняття магістрантів відвідують представники відділу навчально-виховної роботи, деканатів, завідувач кафедри, викладачі.

На **підсумковому етапі** педагогічної практики обов'язки керівника педпрактики такі:

- перевіряти звітну документацію, яку ведуть магістрантипрактиканти, та оцінювати роботу кожного з них.

Оцінка за педагогічну практику виставляється не пізніше, ніж через три дні після її закінчення:

- груповий методист складає звіт про результати педагогічної практики (методичний аспект) і подає його у навчально-методичний відділ не пізніше, ніж через тиждень після закінчення педагогічної практики;
- на підсумковій конференції з педагогічної практики характеризувати роботу кожного студента-практиканта.

1.4 ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНОЇ ТА ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Після закінчення терміну проходження практики студенти звітують про виконання програми практики. Звіт оформлюється відповідно до вимог, встановлених кафедрою, подається на рецензування методисту (керівнику) практики від кафедри, підписаний та оцінений керівником від бази практики.

Звіт студента про результати проходження практики має бути поданий методисту (керівнику) не пізніше, ніж через тиждень після її закінчення.

Звіт комплектується у вигляді пакету документів, який обов'язково містить характеристику з місця проходження практики, з аналізом роботи студента методистом (із підтвердженням установи, де відбувалася практика).

1 Перелік документації, яку студенти повинні вести під час виробничо практики:

- Конспект заняття;
- Витяг з календарного/робочого плану з іноземної (конкретно) мови на період виробничої педпрактики;
- Тематичний план практичних занять;
- Аналіз відвіданих занять студентів (для студента-практиканта);
- План підготовки методичного забезпечення до тем занять, які будуть проводитись;
- Індивідуальний графік роботи на тиждень (щоденник практики).

2. Перелік документації, яку необхідно здати по закінченню проходження практики (в перший день початку аудиторних занять) студентами:

- Вся документація, яка вказана в пункті 1 (для перегляду і послідуєчого повернення студенту);
- Щоденник виробничо-педагогічної практики;
- Конспект залікового заняття з обґрунтуванням і допоміжним матеріалом (наочність);
- Аналіз одного із відвіданих залікових занять студента-практиканта з використанням запропонованої схеми-аналізу;
- Методична розробка до практичних занять з другої іноземної мови.

Звіт з практики повинен містити наступну інформацію:

- опис мети і завдань,
- опис використаних засобів і методик;
- опис об'єму виконаної роботи;
- опис отриманих результатів,
- висновки, оцінку студентом своєї діяльності, набутого практичного досвіду, пропозиції щодо удосконалення змісту і організації практики.

По закінченню практики студенти надають звітну документацію. На підставі поданих документів і характеристик керівник проводить диференційований залік (виставляє оцінку).

Оцінка за практику виставляється за підсумком результатів проведення відповідної завданням практики роботи (рівень теоретичного обґрунтування і якість методичного забезпечення).

Результати проходження студентами практики обговорюються на підсумкових конференціях студентів і на раді факультету.

Підбиття підсумків практики. Критерії оцінювання практики

➤ Підсумки виробничо-педагогічної практики

Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку. Диференційована оцінка з практики враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента.

Керівник практики від кафедри записує в щоденнику студента відгук з виставленням конкретної оцінки: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»; також відповідну суму балів та оцінку за системою ECTS. Він же інформує адміністрацію навчального закладу щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, складу груп студентів, які пройшли практику, їх дисципліни, стану охорони праці і протипожежної безпеки на базі практики та з інших питань організації і проведення практики.

Підсумки виробничо-педагогічної практики підводяться груповими керівниками практики і обговорюються на педагогічній звітній конференції (не пізніше 10 днів після закінчення практики).

Результатом проходження практики є набуття студентами реального досвіду практичного застосування отриманих у процесі університетського навчання теоретико-методологічних знань щодо організації та здійснення основного змісту майбутньої професійної роботи.

Як результат проходження виробничо-педагогічної практики студенти мають продемонструвати достатній рівень:

- засвоєння загальних принципів організаційно-методичної діяльності вчителя та викладача іноземної мови;
- опанування навичок проведення аналізу діяльності вчителя чи викладача іноземної мови.

➤ **Критерії оцінювання виробничої практики**

По завершенню практики і отриманню відзиву від керівників, щоденник практики і звіт подаються студентом на кафедру. За результатами проходження практики здійснюється оцінювання рівня засвоєння студентами загальних принципів практичної професійної діяльності та ступінь оволодіння навичками їх психологічного аналізу.

Оцінка виставляється керівником практики (методистом) з урахуванням результатів роботи за звітом, характеристики з місця проходження практики, якості продемонстрованих студентом вмінь і навичок проведення психологічного аналізу своєї діяльності, а також рівня професійної компетенції студента, виявленого у процесі проходження практики.

Види діяльності студента, які є складовими для оцінювання результатів виробничо-педагогічної практики за кредитно-модульною системою

*Складові оцінки з виробничо-педагогічної практики
з основної іноземної мови:*

	Вид діяльності	Кількість балів
	<i>Діяльність в якості викладача іноземної мови:</i> ▪ за заняття відвідані методистом; ▪ участь у аналізі відвіданих занять; ▪ залікове заняття; ▪ виховний захід іноземною мовою; ▪ оцінка викладача ІМ в групі (у щоденнику).	60
	- Якість і своєчасність ведення поточної методичної документації; - Якість і своєчасність пред'явлення звітної організаційно-методичної документації	30
	Тест	10
	Загальна оцінка	100

*Складові підсумкової оцінки з виробничо-педагогічної практики
з другої іноземної мови:*

№	Вид діяльності	Кількість балів
2	Діяльність в якості викладача другої іноземної мови	15
3	Якість і своєчасність ведення та пред'явлення поточної документації	20
4	Якість і своєчасність ведення та пред'явлення звітної документації:	55
	- Конспект залікового заняття з другої ІМ	20
	- Контрольний аналіз заняття з другої ІМ	15
	- Методична розробка з другої ІМ з використанням сучасних технологій навчання	20
5	Тест	10
	Загальна оцінка	100

Оцінювання результативності проходження студентом педагогічної практики здійснюється за 100-бальною системою.

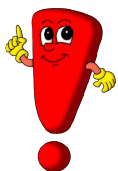
Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою університету</i>	За національною шкалою
		Залік (диференційований)
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
X F	F 35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
	F 1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

Студент допускається до складання диференційованого заліку з практики у разі виконання програми практики в повному обсязі.

Зміст критеріїв оцінювання результатів практики:

- Оцінка *«відмінно»* - всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності. Звіт подано у встановлений термін і містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – *«відмінно»*.
- Оцінка *«дуже добре»* - завдання виконано правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Продemonстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звіт подано у встановлений термін, що містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – *«дуже добре»*.
- Оцінка *«добре»* - завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – *«добре»*.
- Оцінка *«задовільно»* - завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник неправильно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – *«задовільно»*.
- Оцінка *«достатньо»* - завдання виконано з помилками. Усі завдання практики виконувалися, але допущено неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – *«задовільно»*.
- Оцінка *«незадовільно»* - завдання невиконане, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні щоденник та характеристика-відгук

РОЗДІЛ 2

РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

2.1 ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУАЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра викладання другої іноземної мови

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ про проходження виробничо практики

Студента _____ курсу, спеціальність «Філологія» освітньо-професійна програма «Мова і література (англійська)» _____

(ПІБ практиканта)

Кафедра ФІФ (місце практики) _____, Група _____

Викладач ІМ _____

Методист _____
(посада, науковий ступень, прізвище, ініціали)

Термін практики з _____ до _____ 20__

Запоріжжя
2025

2.2 ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

ЗМІСТ¹

I. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ	про проходження виробничо-педагогічної практики.....
1.1 Щоденник практики.....	
1.2 Конспект залікового заняття з обґрунтуванням і допоміжним матеріалом (наочність).....	
1.3 Аналіз одного із відвіданих залікових занять.....	
II. ПОТОЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ	проходження виробничо-педагогічної практики.....
1.1 Індивідуальний графік роботи на тиждень (у щоденнику практики).....	
1.2 Конспекти проведених занять (із зазначенням дати, групи та номеру послідовності їх проведення).....	
1.3 Аналіз відвіданих занять учителя і студентів.....	

¹ Документація з пункту I залишається у методиста, документація з пункту II повертається студенту

2.3 ТИПИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ПЗ) У ВНЗ

У вищій мовній школі існують дві схеми організації практичних занять з ІМ: аспектна (коли окремо виділяються заняття з практики усного та писемного мовлення, практичної граматики і фонетики) й інтегрована.

Вибір схеми залежить від рішення відповідного навчального закладу та кафедр факультету. Визначення типу занять зумовлюється етапами формування, розвитку і вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції та її складових, які проходять звичайно три етапи: подача нового матеріалу (ознайомлення з новим навчальним матеріалом), тренування у спілкуванні та практика у спілкуванні.

Тип заняття доцільно визначати за його домінантою – тренування у спілкуванні або практика у спілкуванні, бо у навчально-виховному процесі у вищій мовній школі «чистого» типу заняття, як правило, не існує: певний матеріал може відпрацьовуватися на рівні тренування у спілкуванні, тобто матиме місце формування мовних компетенцій (фонетичної, лексичної, граматичної, орфографічної), а інший матеріал уже переходить на рівень практики у спілкуванні, тобто має місце формування та/або розвиток мовленнєвих компетенцій в аудіюванні, читанні, говорінні, письмі. Таким чином, виділяються два основні типи практичних занять з іноземної мови: заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» та заняття з домінантою «практика у спілкуванні».

За С.Ю. Ніколаївою кожний з цих двох типів занять матиме свої види залежно від поставленої практичної мети – формування/вдосконалення мовних компетенцій (лексичної, граматичної, фонетичної, орфографічної) або формування/розвиток мовленнєвої компетенції в аудіюванні, говорінні у діалогічній або монологічній формах, читанні, письмі.

Отже, у своєму плані-конспекті магістрант-практикант може, наприклад, так сформулювати тип і вид заняття:

1. **Тип:** заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» (скорочено позначимо його ТС);
Вид: заняття з формування лексичної компетенції і вдосконалення фонетичної (інтонація перерахування).
2. **Тип:** заняття з домінантою «практика у спілкуванні» (скорочено позначимо його ПС);
Вид: заняття з розвитку мовленнєвої компетенції у говорінні (монолог-опис) та аудіюванні (розповіді).

Тип практичного заняття визначається за його домінантою (за С.Ю. Ніколаєвою) (див. Рис. 1):

Типи ПЗ і типи вправ

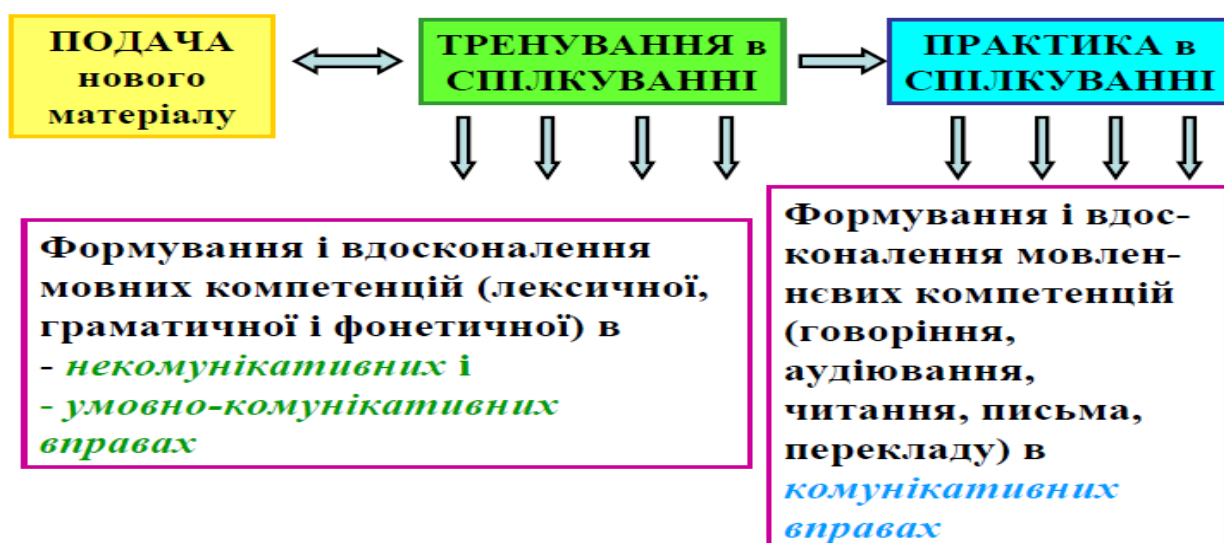

Рис. 1 Типи практичних занять і типи вправ

Розглянемо більш детально Підтип практичного заняття з домінантою «тренування у спілкуванні». У свою чергу заняття типу «Тренування у спілкуванні» поділяються на дві підтипи:

1. **Підтип А:** початок ПЗ, подача нового матеріалу, тренування у спілкуванні, практика в спілкуванні, підсумки, оцінка і завершення, домашнє завдання (див. Рис.2).
2. **Підтип Б:** початок ПЗ, тренування у спілкуванні, практика в спілкуванні, підсумки, оцінка і завершення, домашнє завдання (див. Рис. 3).

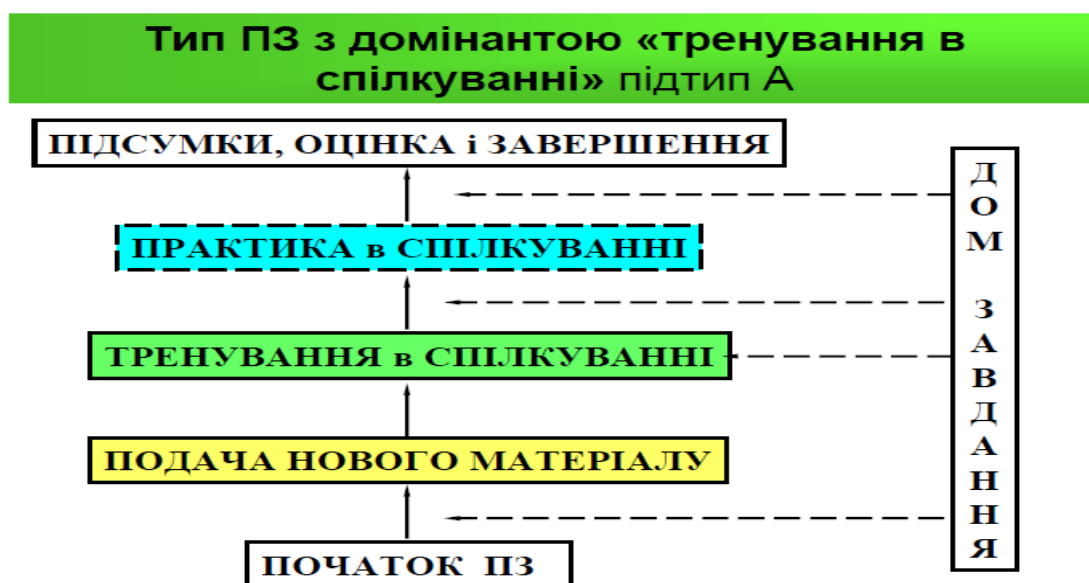

Рис. 2 Підтип А практичного заняття з іноземної мови

ПРИКЛАД ЗАНЯТТЯ ТИПУ А З ДОМІНАНТОЮ «ТРЕНУВАННЯ У СПІАКУВАННІ»

Фаза ПЗ і завдання		Зміст і форма проведення	Час
ПОЧАТОК ПЗ (обов'язків компонент)			5-10 хвилин
Організаційний момент	Психологічна підготовка, введення студентів в іншомовне середовище, ознайомлення з темою і цілями, встановлення зв'язку з попереднім ПЗ	Бесіда викладача зі студентами	
Фонетична зарядка	Налаштування мовленнєвого апарату на ІМ, профілактика помилок у вимові.	Слухання та імітація скоромовок, прислів'їв, віршів, пісень, коротеньких діалогів, пов'язаних з темою ПЗ; дихальні вправи, артикуляційна гімнастика.	
Мовленнєва зарядка	Уведення в іншомовне мовленнєве середовище, створення позитивного емоційного клімату, активізація знань.	Фронтальна бесіда на актуальну тему, пов'язану з темою ПЗ або з актуальними подіями, короткі доповіді студентів.	
ПОДАЧА НОВОГО МАТЕРІАЛУ			до 20 хвилин
❖ Подача і семантизація нових лексичних одиниць; забезпечення їх запам'ятовування шляхом утворення стійких зв'язків та асоціацій. ❖ Подача нового фонетичного матеріалу. ❖ Подача і семантизація нових граматичних структур і правила їх використання, частин мови з їх функціями і формами; граматичних категорій тощо.		<i>На початку циклу:</i> × Подача і семантизація нових лексичних одиниць у контексті, тексті для читання / аудіювання з опорою на різні види наочності. × Аналіз і пояснення соціокультурних особливостей лексичних одиниць. × Запис та імітація нових лексичних одиниць. × Фонетичне опрацювання нових лексичних одиниць. <i>В середині циклу або під час другого/третього підциклів:</i> × Подача нового граматичного матеріалу. × Послідовність ознайомлення	3

	граматичними структурами. × Стимулювання студентів до активного спостереження та аналізу явища.	
ТРЕНУВАННЯ У СПІЛКУВАННІ (обов'язків компонент)		30-40 хвилин
× Формування стійких, гнучких навичок шляхом автоматизації дій студентів. × Аналіз і систематизація мовного матеріалу. × Тренування у використанні і засвоєння навчальних стратегій.	× Не комунікативні і умовно-комунікативні лексико-граматичні вправи. × Подальше формування і вдосконалення фонетичної компетенції. Інтенсивне тренування.	
ПРАКТИКА У СПІЛКУВАННІ (факультативний компонент)		10-15 хвилин
× Формування мовленнєвих компетенцій. × Удосконалення мовних компетенцій. × Формування лінгвосоціокультурної компетенції.	Читання, аудіювання текстів, рольові ігри тощо.	
ЗАВЕРШЕННЯ ПЗ (обов'язків компонент)		5-7 хвилин
Підведення підсумків.	× Бесіда викладача зі студентами. × Залучення студентів до самоаналізу.	
ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ (обов'язків компонент, але не має фіксованого місця у структурі ПЗ)		

Тип ПЗ з домінантою «тренування в спілкуванні» підтип Б

Рис. 3 Підтип Б практичного заняття з іноземної мови з домінантою «тренування в спілкуванні»

Заняття підтипу Б відрізняється від підтипу А відсутністю фази «Подача мовного матеріалу». За рахунок цього компонент «практика у спілкуванні» може стати обов'язковим.

У залежності від практичної мети заняття з іноземної мови буде змінюватись наповнення кожного структурного елементу занять різного підтипу. Наводимо приклад структурних компонентів практичного заняття з «тренування в спілкуванні» підтипу А з метою формування іншомовної фонетичної компетенції студентів (див. Рис.4).

Рис. 4 Структура практичного заняття з домінантою «тренування в спілкуванні» з метою формування іншомовної фонетичної компетенції студентів

Другим типом практичних занять є заняття з домінантою «практика в спілкуванні». Структурні компоненти такого заняття представлені на Рис. 5 (див. Рис.5)

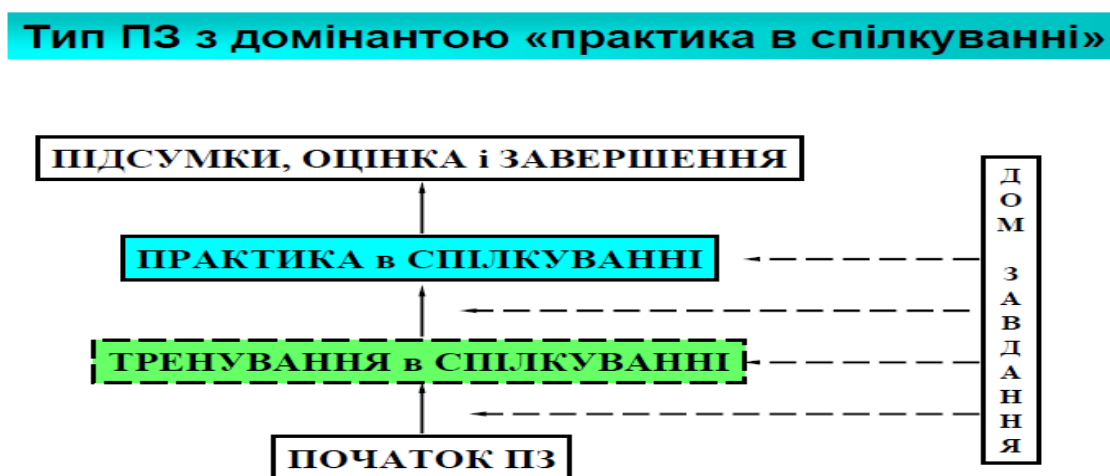

Рис.5 Структура практичного заняття з іноземної мови з домінантою «практика в спілкування»

Студенти-практиканти відповідно від мети та змісту практичного заняття обирають його тип і потім підтип.

2.4 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕТИ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Успішність планування практичних занять з іноземної мови зумовлена такими факторами:

- знанням цілей навчання іноземної мови для всього курсу навчання, цілей даного року навчання, цілей певного циклу занять (модуля) і правильним визначенням цілей конкретного заняття з урахуванням його місця у циклі занять (модулі) та рівня підготовки студентів групи;
- знанням змісту навчання ІМ на певному курсі відповідно до програми курсу та робочої програми кафедри;
- знанням підручників, посібників (основних і додаткових), а також допоміжних засобів навчання, які можуть бути використані при плануванні та проведенні заняття;
- знанням дидактичних та методичних принципів навчання іноземної мови у вищій школі, ефективних методів і прийомів навчання, з яких викладач обирає саме ті, що відповідають цілям заняття;
- знанням основних методичних вимог до сучасного заняття з іноземної мови.

Для планування практичного заняття з іноземної мови слід визначити його п'ять основних цілей: 1) практичну; 2) соціокультурну; 3) розвиваючу; 4) виховну; 5) професійну.

Практична мета передбачає формування і розвиток у студентів іншомовної комунікативної компетенції, яка складається з мовної, мовленнєвої, соціокультурної, навчальної та професійно орієнтованої комунікативної компетенцій. Кожна компетенція базується на знаннях, на основі яких формуються, розвиваються і вдосконалюються відповідні навички та вміння, і включає мотиви, інтереси, настанови і ставлення студента до навчання, його цілей, змісту, країни і культури виучуваної мови тощо. Практична мета визначається відповідно до рівня розвитку іншомовної комунікативної компетенції та її складових, якого мають досягти студенти наприкінці відповідного ступеня навчання.

Розвиваюча мета спрямована на розвиток мовленнєвих здібностей студентів, а саме – фонематичного та інтонаційного слуху, мовленнєвої витривалості, мовленнєвої уваги – довільної і мимовільної, різних видів пам'яті – слухової й зорової, оперативної та тривалої, мовної здогадки, імітації, логічного викладу думок тощо; на розвиток інтелектуальних і пізнавальних здібностей, готовності вступати в іншомовне спілкування.

Виховна мета передбачає виховання у студентів позитивного ставлення до країни/країн та народу/народів, мова якого/яких вивчається, культури спілкування

з урахуванням комунікативних стандартів поведінки (вербальних і невербальних), прийнятих в іншомовній спільноті; таких особистісних рис характеру, як доброзичливість, толерантність, емпатія, колективізм (уміння працювати в команді, так необхідне в сучасному світі), активність, працьовитість, а також виховання рис характеру, особливо важливих для професії вчителя іноземної мови.

Нижче наводимо приклади формулювання цілей заняття з іноземної мови: практичної, соціокультурної, виховної, розвиваючої і професійної (за С.Ю. Ніколаєвою).

ПРИКЛАДИ ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Практична мета у навчанні говоріння	Навчати студентів спілкуватися в усній формі у межах виучуваної тематики шляхом утворення діалогічного або монологічного дискурсу на основі розвитку в них умінь вимовляти іноземною мовою правильно і чітко, вживати відповідні комунікативному наміру інтонацію та наголос, відбирати і застосовувати у висловлюванні відповідну до комунікативного наміру лексику та граматичні конструкції, заохочувати співрозмовника до продовження розмови, ввічливо припиняти розмову, пояснювати, аргументувати, відмовляти, пропонувати; надавати та запрошувати інформацію, узагальнювати отриману інформацію, описувати людей, явища, події, розповідати нескладні історії, коментувати висловлювання інших людей, розвивати власну точку зору, виступати з підготовленою доповіддю, узагальнювати та доповідати інформацію, отриману з різних джерел, звітувати тощо.
Практична мета у навчанні писемного мовлення	Навчати студентів спілкуватися у письмовій формі у межах виучуваної тематики шляхом утворення різноманітних письмових текстів (списки, вітальні листівки, особисті та офіційні листи різноманітного призначення, інструкції, короткі біографії людей, короткі твори, описи подій, короткі звіти тощо) на основі розвитку в них умінь правильно застосовувати мовні засоби міжфразового зв'язку, правильно і точно використовувати засвоєну лексику, організовувати дискурс відповідно до типу утворюваного письмового тексту, викладати думки точно і економними мовними засобами, викладати інформацію експліцитно, враховувати реакцію майбутнього читача, описувати послідовні події, викладати аргументи та власні ідеї, організовувати письмовий текст логічно і зрозуміло у межах окремого абзацу та у межах цілого тексту, пояснювати недоліки та переваги різних явищ або подій тощо.
Практична мета у навчанні читання	Навчати студентів одержувати інформацію з доповідей, статей, оригінальних художніх творів, особистих листів, оголошень, інструкцій та ін., рівень складності яких відповідає рівню

	підготовки студентів, на основі розвитку в них умінь здогадуватися про значення незнайомих слів з контексту, на основі знання правил словотворення або за аналогією із словами рідної або іншої іноземної мови, впізнавати ключові речення та абзаци, розуміти комунікативну функцію речення, вилучати основну ідею та деталі, відрізняти головну ідею від супутньої інформації, визначати основні смислові віхи тексту та узагальнювати їх, розуміти основний смисл повідомлення, визначати послідовність викладених фактів, подій, визначати експліцитно висловлені висновки, прогнозувати розгортання сюжету, відрізняти факт від думки, розуміти текст у деталях, розуміти смислове співвідношення між компонентами складного речення та між реченнями в абзаци, відрізняти головну частину тексту від другорядної, розуміти імпліцитно висловлену інформацію, стежити за розгортанням сюжету, аргументів; впізнавати виражені імпліцитно думки та емоційне ставлення автора тексту тощо.
Практична мета навчання аудіювання	у Навчати студентів одержувати інформацію, почуту в інструкціях, коротких оповіданнях, описах, розмовах та ін., озвучених стандартною правильною іноземною мовою у природному темпі в аудіо- і відеозапису або у живому пред'явленні, на основі розвитку в них умінь сприймати і розрізняти звуки (особливо контрастні фонети, алофони тощо) в ізольованих словах, розрізняти сильні й слабкі форми, зміну фонет у межах окремого слова, визначати використання наголосу і ритму в потоці мовлення для виявлення інформаційних блоків повідомлення, утримувати увагу на основному смислі повідомлення при наявності незнайомих слів, визначати деталі змісту, послідовність смислових фактів, використовувати власний досвід і контекст для прогнозування і підтвердження смислу тощо.
Соціокультурна мета	Розширювати соціокультурні знання, розвивати позитивне ставлення до культури народу, мова якого вивчається. Сприяти розвитку в студентів здатності глибоко сприймати і аналізувати історичні, культурні події в житті народу, мова якого вивчається, його звички, традиції, мовленнєву поведінку.
Виховна мета	Виховувати у студентів відчуття особистої ідентифікації в колективі і поза ним. Виховувати позитивне емоційне ставлення до майбутньої професії, формувати навички лідера в групі.
Розвиваюча мета	Розвивати у студентів пізнавальні процеси, які забезпечили б розвиток їх здатності автономно оволодівати іноземною мовою, гнучко застосовуючи інтелектуальні стратегії, а також з акцентуванням уваги на їх застосуванні в подальшій кар'єрі.
Професійна мета	Демонструвати студентам різні способи і прийоми навчання іноземної мови з тим, щоб через набуття ними власного досвіду

	оволодіння іноземною мовою сприяти формуванню у них методичних умінь вчителя/викладача. Звернути увагу студентів на професійно орієнтовані аспекти іноземної мови, щоб підготувати їх до майбутньої практики та самоаналізу її результатів
--	--

2.5. ПЛАН-КОНСПЕКТ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.5.1 ПЛАН – КОНСПЕКТ ЗАЛІКОВОГО ЗАНЯТТЯ

Загальні відомості: дата проведення заняття, викладач-координатор, курс.

Тема заняття.

Цілі заняття (практична, освітня, розвиваюча, виховна).

Хід заняття.

Етап заняття. Завдання етапу. Зміст етапу. Навчальний режим. Час.

Примітки.

Під час проведення заняття слід звернути увагу на наступне:

Початок заняття. Підготовка до заняття. Ознайомлення з темою, планом та конкретними завданнями. Психологічна підготовка студентів до засвоєння нового матеріалу (закріплення): перевірка домашнього завдання, актуалізація колишніх знань, повторення раніше вивченого. Пояснення нового матеріалу. Науковість, доступність, змісту заняття.

Методичні засоби, використані на занятті:

– методи та прийоми залучення і підтримки уваги студентів, активізація діяльності, прийоми розвитку творчого мислення;

– технічні засоби та наочність на занятті, елементи індивідуалізації й диференціації навчання, колективної навчальної діяльності; поєднання роботи студентів під керівництвом викладача і практиканта зі самостійною роботою.

Студенти на занятті: ступінь їх активності, прояв допитливості, поведінка та задоволеність; прийоми попередження стомлення і підтримки працездатності студентів, які використовувалися практикантом.

Практикант на занятті: особливості його навчальних дій, вміння налагодити співпрацю зі студентами; культура поведінки та особистий приклад; спостережливість, винахідливість; обстановка в аудиторії.

Закріплення: практичні завдання, вправи, творчі педагогічні винаходи, повторення нового матеріалу.

Домашнє завдання: інструктаж, дозування, індивідуалізація.

Структура плану-конспекту заняття іноземної мови

Робоча програма є основою для планування окремого практичного заняття. Нижче подаються зразки оформлення плану-конспекту заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» та з домінантою «практика у спілкуванні»:

Заняття № _____ Група _____ Дата _____ Тип заняття _____

Вид заняття _____

Цілі заняття _____

Практична: _____

Соціокультурна: _____

Розвиваюча: _____

Виховна: _____

Професійна: _____

Оснащення заняття _____

Схема плану-конспекту заняття з домінантою «тренування у спілкуванні» матиме такий вигляд:

Хід заняття

Етап, мета, прийоми	Зміст роботи
Початок заняття: А. Фонетична зарядка Мета: _____ Прийоми: _____ Б. Мовленнєва зарядка _____ Мета: _____ Прийоми: _____ Подача нового навчального матеріалу: Мета: _____ Прийоми: _____ Тренування у спілкуванні: А. Автоматизація мовленнєвих дій студентів на рівні фрази Мета: _____	
Прийоми: _____ Б. Автоматизація дій студентів на понадфразовому рівні Мета: _____ Прийоми: _____ Практика у спілкуванні: А. Аудіювання Мета: _____ Прийоми: _____ Б. Читання Мета: _____ Прийоми: _____ Домашнє завдання: Завершення заняття: Методична література:	

2.5.2 ПЛАН-КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА МЕТОДИКОЮ CAMBRIDGE CELTA LESSON PLAN

NAME	WEEK 1 2 3 4	DAY 1 2 3 4 5	LENGTH
LEVEL	DATE		TP #
TOPIC/THEME: (e.g. Holidays, Regional Dishes...)		LESSON FOCUS: (e.g. Grammar, Speaking, etc. For Grammar, Vocabulary and Function specify what the target language is.)	
TARGET LANGUAGE for GRAMMAR, VOCABULARY and FUNCTION lessons (include all the lexical items and functional exponents you are going to teaching in your lesson. When teaching grammar, include one model/ marker sentence for each structure, including affirmative, negative and interrogative sentences if you are going to include them in your lesson)			
AIMS: By the end of the lesson, students will have...			
Main:			

Subsidiary:

PERSONAL AIMS: (refer to your previous TP Tutor's feedback sheet: 'Areas to work on')

CLASS PROFILE: (include numbers, gender ratio, nationalities, strong vs. weak Ss, motivation, interests, class dynamics)

ASSUMPTIONS: (what language do you expect students to know that you are not planning to teach? What language items have students looked at in previous classes that are relevant to your aims? Students' interest/general knowledge in relation to the material/context you will be using?)

CLASSROOM MANAGEMENT: ANTICIPATED PROBLEMS AND SOLUTIONS

RECEPTIVE and PRODUCTIVE SKILLS: ANTICIPATED PROBLEMS AND SOLUTIONS

SOURCES OF MATERIALS: (What course books, listening materials, texts, internet sites etc. did you use?)

Stage	Procedures	Aims	Timing and Interaction	Tutor's comments
Lead-in				
Pre-task Cards	Instructions:			
Listening	Instructions:			
Post-task Speaking				

2.5.3 ПЛАН-КОНСПЕКТ ЗАНЯТТЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ 3-ГО КУРСУ НА ТЕМУ «НЕПЕРЕВЕРШЕНИЙ ШЕДЕВР»

Тема: AN UNSURPASSED MASTERPIECE

Цілі: 1) Практична:

- розвиток лексичної навички (активне вживання лексичних одиниць: to expose the dark sides of life; a knack for smth.; to have one's ups and downs; a sought-after artist; in the foreground / background; a sketch);
- удосконалення вміння підготовленого монологічного мовлення (опис картини за схемою);
- удосконалення уміння ознайомлюючого читання (на основі тексту Van Gogh);
- удосконалення умінь несподіваного монологічного мовлення (+ вербальна опора);
- розвиток граматичних навичок, навичок перекладу (вправа на переклад).

2) Освітня: поглиблення знань студентів інформацією про відомих художників і їх картини, а також про деякі мистецькі напрямки (фавізм, пуантилізм).

3) Розвивальна:

- розвиток мислення студентів (під час опису картини за схемою, виконання вправи на переклад);
- розвиток уваги;
- розвиток пам'яті (при перекладі лексичних одиниць і їх запису на дошці, під час опису картини).

4) Виховна: розвинути мистецькі смаки студентів шляхом обговорення творів мистецтва.

Схематичний план заняття

I. Початок уроку

- Мовленнєва розминка (10 хв.).

II. Основна частина уроку

- Перевірка опису картини за схемою (10 хв.)
- Перевірка опрацьованого вдома тексту «Герніка 2» (7 хв.)
- Непідготовлене читання тексту 'Van Gogh' (15 хв.)
- Непідготовлене монологічне мовлення (10 хв.)
- Вправа на переклад (10 хв.)
- Індивідуальне завдання (Pop-art) (10 хв.).

III. Заключна частина

- Підсумки (3 хв.)
- Домашнє завдання (3 хв.)
- Оцінки (2 хв.).

Обладнання: картки зі словами пісні 'A Work of Art' by Demi Lovato; аудіо-запис вказаної пісні; картка зі словами для перекладу; схема опису картини; роздаткові матеріали (опрацьований вдома текст «Герніка», текст «Ван Гог», схема

злетів і падінь голландського художника Вінсента Ван Гога, картка із вправою для перекладу, картки з домашніми вправами); наочні матеріали (автопортрет Ван Гога (1886 р.), репродукція картин «Червоні виноградники в Арлі» (1888 р.), «Зоряна ніч» (1889 р.), «Три соняшники в вазі» (1888 р.); портрет Пабло Пікассо, «Герніка»). Вказані матеріали додаються.

Хід заняття

I. Початок

- *Мовленнєва розминка* (The song 'A Work of Art' by Demi Lovato)

T.: Good afternoon, everyone! How is it going on? Life is not a bed of roses. It is full of ups and downs, just like art. Let's listen to the song called A work of Art and say in what way art resembles life.

II. Основна частина

1) *Перевірка опису картини за схемою*

T.: What do you think, has Demi Lovato gained a firm footing in singing?

Still, the artists whose paintings you described at home are sure to be sought-after.

Work in pairs. Describe the picture to your partner according to the scheme without mentioning its name. The partner asks questions with active units to guess what it is called. Then change the roles.

T.: Whose description do you find most thought provoking?

T.: S1, present the description. S2, count active units. S3, be ready to say if the description corresponds to the scheme. The rest ask questions with active units to guess the name of the picture.

Meanwhile, one student will translate some active words on the board.

T.: Look at the board and correct mistakes if any. Ask the student at the board questions with the words they've just translated as if this student were an art critic.

2) *Перевірка опрацьованого вдома тексту «Герніка»*

T.: Are there any students in the group who described a picture, which exposes the dark sides of life? Can we say that 'Guernica' exposes the dark sides of life, too?

T.: At home, you read the article about it. Discuss it in pairs. Say in what way 'Guernica' exposes the dark sides of life and how the symbols help to render the painter's conception. Don't forget to use the active units. Report on your partner's point of view.

3) *Непідготовлене читання тексту 'Van Gogh'*

T.: I've brought a picture for you, which has a direct reference to the text you are now going to read. Scan the text to get its main idea. Say, what picture it is (The picture is The Red Vineyard – the only painting, which van Gogh sold during his lifetime.).

T.: To understand this text better, you'll need some words. S1, read out the first word, please. S2, translate it... :

to succumb [sə'kʌm] – бути переможеним, поступитися, вмерти;

fauvism ['fəʊvɪz(ə)m] (from French fauvisme, from fauve 'wild beast') – a style of painting with vivid expressionistic and non-naturalistic use of colour that flourished in

Paris from 1905 and, although short-lived, had an important influence on subsequent artists, especially the German expressionists;

charcoal [ˈtʃɑ:kəʊl] – вугільний олівець.

T.: Read the text. Use the words and word combinations from The Chart of van Gogh's Ups and Downs in the context with active units.

T.: S1, read out the example.

E.g. The would-be gifted artist who would later far exceed all his contemporaries was born into the family of a protestant minister.

4) Непідготовлене монологічне мовлення

T.: Work in pairs. Using the chart think up the speech of an art historian who expresses regrets concerning van Gogh's life. Be ready to present your speech.

5) Вправа на переклад

T.: I see that you have a knack for using active units. That's why I suggest translating some sentences. I'll dictate the sentences, and you will put down the translation in your exercise-books. The students I'll indicate will read the sentences out, and the rest will check.

6) Індивідуальне завдання

T.: What mature artists have been mentioned during today's class? Has anything been said about Andy Warhol? Do you know anything about him?

S1, S2: ...

T.: He's a representative of pop art. Now, S1 will tell us about this genre of art and the painter.

III. Заключна частина

• Підсумки

T.: To sum it all up, what ideas on art has today's class molded?

• Домашнє завдання.

T.: At home, do Ex.1, 2 on the handouts. In Ex. 1 you must do a gap filling with the above given words. Ex. 2 is for translation. S1 will prepare a report about expressionism as an individual task. Make it according to the plan. Use active words and phrases in your report.

• Оцінки.

2.5.4 План-конспект заняття з англійської мови для здобувачів вищої освіти магістра (англійською мовою)

Автор відкритого заняття: Васирина К.М. к.філол.наук,
доцент, заступник декана ФІФ ЗНУ

THEME OF THE LESSON		Sonnet as a Genre of English Poetry	
TEACHER'S NAME		Kateryna Vasylyna	
DATE OF LESSON		22.03.2020	
TIME AND LENGTH OF LESSON		80 minutes (12.55-14.15)	
PLACE		Room 326	
LEVEL OF CLASS		MA Students, 1 st year	
NUMBER OF STUDENTS		14	
AIMS OF THE LESSON		<i>To revise information about genres of poetry from previous lessons</i> <i>To learn new topic: "The Sonnet "</i> <i>To develop students' vocabulary in the course of reading and analyzing sonnets</i>	
Secondary aims of the lesson		<i>Students develop their listening and pronunciation skills</i> <i>Review and revise information on poetic diction, stanzas, rhyme and metre.</i> <i>Revise material on the history of World Literature</i>	
WILF (What I'm looking for...)		<i>Students to be able to understand and recognize sonnet as a genre of poetry, analyse it along the stated criteria for poetry analysis</i>	
WALT (We are learning to...)		<i>Differentiate between sonnet and other types of poetry, distinguish two major parts of sonnets and their structural peculiarities.</i>	
Anticipated difficulties		Possible lack of knowledge of the key words and thus longer time for certain stages of work	
Strategies to overcome difficulties		<i>Encourage students to understand the meaning of the words from the context.</i> <i>Give explanations and graphical images to go with the text.</i>	
Materials to be used		<i>Sonnet Worksheet, ppt, laptop, TV, blackboard, videos from youtube</i>	
TIMING	STAGE / PROCEDURE	INTERAC-TION	REASON FOR DOING THE ACTIVITY
5	WARMER 1) Greeting students 2) Revision of the information	T-Ss	To set up mood for the lesson To get students' attention

	<i>of genres of poetry given during the previous lesson; 3) Introduction of the topic to the class</i>		Introduce the new topic.
15	PRESENTATION 1) <i>Interrogating students about their knowledge of the genre of the sonnet</i> 2) Listening to the song based on Shakespeare's sonnet 18 and filling in the gaps with poetic words and older grammatical forms; singing along with the singer	T-Ss	Introduce new vocabulary Add cheerful atmosphere
45	PRACTICE 1) Fulfilling tasks in "The Sonnet" worksheet +ppt	T-Ss S-S	To make students understand the sense of the term "sonnet", to know genre peculiarities of a sonnet and to learn new vocabulary connected with the sonnet analysis
10	PRODUCTION 1) Checking students' home task	T-Ss	Now that students have learned new information they need to be able to analyse the sonnets from home-task in terms of genre peculiarities and meaning.
5	COOLER 1) Summarising and explaining the home task	T-Ss	Summarise and encourage students to go on with their studies, explain the requirements to the home-task.

**План-конспект заняття з англійської мови для здобувачів вищої освіти
магістра (українською мовою)**

Автор відкритого заняття: Васирина К.М. к.філол.наук,
доцент, заступник декана ФІФ ЗНУ

Тема заняття	Сонет як жанр англійської поезії	
Викладач	<i>Катерина Миколаївна Васирина</i>	
Дата проведення заняття	<i>22.03.2018</i>	
Час проведення заняття	<i>12.55-14.15</i>	
Місце проведення	<i>Ауд. 326</i>	
Цільова аудиторія	<i>Студенти ОР «Магістр», 1 курс</i>	
Кількість студентів	<i>14</i>	
Основні завдання	<i>Повторення інформації щодо жанрів англійської поезії, презентованої на попередньому занятті</i> <i>Вивчення нової теми «Сонет як жанр англійської поезії»</i> <i>Розширення словникового запасу студентів у ході читання та аналізу сонетів</i>	
Другорядні завдання	<i>Розвиток навичок аудіювання та фонетичних навичок студентів</i> <i>Повторення матеріалу за темами «поетичний словник», «метр», «рима», «строфіка».</i> <i>Актуалізація знань з курсу зарубіжної літератури</i>	
Очікувані набуті навички	<i>Студенти можуть розрізняти сонет серед інших жанрів поезії, аналізувати його з опорою на критерії аналізу поетичного тексту</i>	
Ймовірні складності	<i>Наявність у текстах сонетів незнайомих студентам слів, що може збільшити час на виконання окремих видів завдань, а також недостатній рівень розвитку навичок аудіювання</i>	
Стратегії подолання ймовірних складностей	<i>Заохочення студентів до розуміння слів, виходячи із контексту, виконання вправ з аудіювання з опорою на друкований текст та візуальні образи.</i>	
Методичне забезпечення	<i>Аудіо- та відеозаписи, навчально-методична розробка з теми, презентація, комп'ютер, телевізор, дошка</i>	
Час	Етап заняття	Мета
5	<u>Початок заняття</u> - Вітання - Повторення матеріалу, представленого на попередньому занятті - Презентація нової теми	Налаштувати групу на роботу, встановити дружню атмосферу, привернути увагу студентів, представити тему заняття
15	<u>Презентація</u>	

	- Опитування студентів щодо їхніх фонових знань стосовно сонету як жанрової форми - Прослуховування пісні, текст якої складений на основі 18-го сонету Вільяма Шекспіра, виконання завдань на заповнення прогалин у тексті, обговорення змісту сонету та читання тексту вголос разом із виконавцем.	Встановлення рівня обізнаності студентів з теми, стимулювання ентузіазму студентів та занурення давньої поезії у сучасний культурний контекст
45	<u>Основна частина</u> Виконання завдань з роздаткового матеріалу, робота з презентацією.	Пояснення суті терміну «сонет», тематичного спектру та жанрових особливостей сонетів, вивчення нових слів, необхідних при аналізі сонетів та повторення раніше вивчених поетизмів.
10	<u>Закріплення матеріалу</u> Перевірка домашнього завдання з опорою на нові набуті знання	Студенти обговорюють у групах домашнє завдання і аналізують прочитані вдома сонети з опорою на здобуті на занятті знання.
5	<u>Закінчення заняття</u> Підведення підсумків та пояснення домашнього завдання	Остаточне підбиття підсумків, виставлення оцінок та пояснення домашнього завдання.

2.6. ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Так навчання другої ІМ суттєво відрізняється від навчання першої ІМ за багатьма важливими факторами.

По-перше, це інші умови навчання, а саме: відсутність сучасних спеціальних підручників/НМК, спеціальної підготовки викладачів тощо.

По-друге, це роль взаємодії між першою і другою ІМ, що проявляється у формі інтерференції (або негативного переносу елементів раніше засвоєних мов на виучувану ІМ) та позитивного переносу. Ці явища охоплюють всі рівні мови (фонологічний, орфографічний, лексикосемантичний, граматичний), мовлення і спілкування (прагматичний і соціокультурний), а також навички та вміння навчально-стратегічної компетенції. Інтерференція та перенос впливають на розвиток комунікативної компетенції студентів у другій ІМ та можуть позначатися на невербальній поведінці. Якщо інтерференція загалом гальмує

формування насамперед мовної і мовленнєвої компетенцій, то перенос може сприяти якості та швидкості засвоєння другої мови і культури.

По-третє, незважаючи на деякі зазначені негативні фактори, друга ІМ знаходиться у вигідніших умовах у порівнянні з першою. Серед чинників, що позитивно впливають на її засвоєння, є насамперед можливість перенесення досвіду вивчення першої ІМ. Завдяки йому при оволодінні другою ІМ студенти спроможні вже наперед відчувати своєрідність цієї мови і легше засвоювати її особливості. Вони володіють у певній мірі вже сформованими вміннями «переключатися» з однієї мовної системи на іншу. Набуті навчальні навички та вміння у вивченні ІМ, загальні навички самостійної роботи можуть так само позитивно впливати на оволодіння другою ІМ. Набутий досвід студентів дає можливість здійснювати перенос цих знань, навичок та умінь у сферу навчання другої ІМ: студенти можуть використовувати вже відомі їм навчальні стратегії, компенсаторні прийоми, які дозволяють запобігати багатьом труднощам.

Але для того, щоб використати ці наявні резерви навчання, необхідно постійно організовувати під час занять свідоме порівняння мовних явищ обох мов і сприяти активізації загальної мовної бази студентів та позитивному переносу. Студенти мають знаходити та усвідомлювати те схоже, що існує між мовами, і навчитися це використовувати. З іншого боку, необхідно також звертати увагу на можливу інтерференцію з боку першої іноземної мови, тобто стимулювати свідоме сприйняття та обговорення розбіжностей між мовами з метою запобігання інтерференції (наприклад, так звані «фальшиві» друзі в галузі лексики).

Дуже важливим є також свідоме обговорення досвіду студентів щодо вивчення попередніх мов та можливостей ефективного вивчення наступної ІМ. Кожен студент має свої індивідуальні стратегії і прийоми вивчення ІМ і завдання викладача – спонукати студента до того, щоб він вчився свідомо, аналізуючи власний процес навчання, застосовуючи все те, що він має в своєму арсеналі та збагачуючи цей арсенал за рахунок досвіду своїх товаришів. Необхідно навчити студента усвідомлювати і розуміти, що він робить та як він це робить.

Така рефлексія і свідоме обговорення на заняттях розбіжностей між мовами та випадків інтерференції, у тому числі й досвіду вивчення ІМ та навчальних стратегій, яке супроводжується виконанням відповідних вправ, допомагає економити час та робить вивчення другої ІМ ефективнішим.

Визначені особливості навчання і вивчення другої ІМ зумовлюють певні особливості планування навчального процесу, які стосуються значною мірою планування практичних занять, зокрема таких його компонентів, як «подача нового матеріалу» та «тренування у спілкуванні».

Орієнтовна схема плану заняття з другої іноземної мови з домінантою «тренування у спілкуванні»

- ❖ Початок заняття.
- ❖ Мовленнєва та/або фонетична зарядка.
- ❖ Тренування у використанні відомого навчального матеріалу у спілкуванні.
- ❖ Подання нового навчального матеріалу

- ❖ Тренування у використанні нового навчального матеріалу в спілкуванні.
- ❖ Практика у спілкуванні (факультативний компонент).
- ❖ Завершення заняття.

***Орієнтовна схема плану заняття з другої іноземної мови з домінантою
«практика у спілкуванні»***

- ❖ Початок заняття.
- ❖ Мовленнєва та/або фонетична зарядка.
- ❖ Тренування у використанні відомого навчального матеріалу у спілкуванні (факультативний компонент).
- ❖ Систематизація навчального матеріалу (факультативний компонент).
- ❖ Практика в усному спілкуванні.
- ❖ Практика в писемному спілкуванні. – Завершення заняття.

2.7 АНАЛІЗ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ (ЗА Є.І. ПАССОВИМ)

1. Визначення правомірності формулювання цілей та завдань заняття, їх адекватність навчальному плану за певною дисципліною.
2. Встановлення рівню досягнення мети та вирішення співвіднесення зі завданнями на підґрунті використаних на занятті вправ / технік, а також відповідей студентів.
3. Визначення міри адекватності обраних методів навчання. Виявлення першопричини того, вирішено або не вирішено завдання заняття. Фіксування співвідношення різних видів практичних завдань, встановлення відповідності щодо послідовності стадій формування навичок студентів зі стадіями розвитку їх вмінь.
4. Підрахунок розподілу часу на занятті: на головну мету, на розвиток того чи іншого виду діяльності, на час мовлення практиканта та студентів тощо.
5. Визначення загальної логіки заняття (його цілеспрямованість, динамічність, зв'язність, змістовність, його виховна значущість).
6. Установлення, як здійснюється індивідуалізація навчального процесу.
7. Аналіз володіння практикантом технологією заняття: уміння надавати чітку настанову, використовувати різні організаційні форми роботи адекватні до цілей та завдань заняття, уміння зайняти роботою всіх студентів, оцінити їх роботу, використовувати прийоми виправлення помилок.
8. Оцінювання практиканта як мовного партнера (його вміння спілкуватися, тримати себе, говорити виразно, володіти голосом тощо).

МЕТОДИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

I. Цілеспрямованість заняття:

- 1) визначити цілі заняття;
- 2) визначити тип і вид заняття;
- 3) встановити відповідність цілей заняття його місцю у тематичному циклі занять (модулі).

II. Структура та зміст заняття:

- 1) назвати етапи заняття;
- 2) співвіднести послідовність етапів заняття з поставленими цілями;
- 3) дати детальну характеристику зафіксованим етапам заняття.

A. Початок заняття:

- оцінити мотиваційний і навчальний потенціал початку заняття, його відповідність рівню підготовки студентів;
- визначити використані прийоми, обґрунтувати їх відповідність поставленим цілям та ефективність;
- охарактеризувати комунікативну поведінку викладача та студентів.

Б. Основна частина заняття (з урахуванням конкретних компонентів, включених до цього заняття):

а) подання нового навчального матеріалу:

- оцінити вмотивованість та мовленнєву спрямованість подання нового матеріалу;
- визначити використані методи і прийоми подачі матеріалу, їх відповідність етапам формування мовленнєвих навичок, урахування труднощів засвоєння певного матеріалу студентами окремої групи;
- назвати використані прийоми поточного контролю на даному етапі та оцінити їх відповідність поставленим цілям;
- охарактеризувати комунікативну поведінку викладача та активність студентів;

б) тренування у спілкуванні:

- оцінити вмотивованість і комунікативну спрямованість тренування у спілкуванні;
- визначити використані методи, прийоми та режими роботи, їх відповідність поставленим цілям;
- назвати типи і види вправ, використаних для тренування у спілкуванні, оцінити їх адекватність етапам формування мовленнєвих навичок;
- оцінити раціональність вибору типів і видів вправ, їх послідовності з урахуванням труднощів засвоєння мовного і мовленнєвого матеріалу студентами певної групи;
- визначити прийоми залучення студентів до активної участі в роботі;
- назвати використані допоміжні засоби навчання, в тому числі – технічні, оцінити їх ефективність;
- визначити види поточного контролю та їх адекватність поставленим цілям;
- встановити зв'язок вправ етапу тренування у спілкуванні з вправами домашнього завдання, оцінити ефективність обраної форми їх перевірки;
- оцінити комунікативну поведінку викладача та студентів;

в) практика у спілкуванні:

- оцінити вмотивованість та ситуативну забезпеченість іншомовного спілкування студентів;
- визначити відповідність використаних типів і видів вправ, їх послідовності етапам розвитку мовленнєвого вміння/мовленнєвих умінь;
- назвати прийоми і режими роботи, що сприяли залученню студентів до активної участі у практиці в спілкуванні;
- оцінити ефективність використання допоміжних засобів навчання, в тому числі – технічних;
- визначити види поточного контролю та оцінити їх адекватність об'єктам перевірки;
- встановити зв'язок аудиторної роботи з виконаним студентами домашнім завданням та оцінити форми його перевірки;
- оцінити комунікативну поведінку викладача та студентів на занятті.

В. Домашнє завдання:

- визначити підготовленість домашнього завдання роботою, виконаною на занятті;
- оцінити своєчасність і чіткість пояснення домашнього завдання, його посиленість для студентів конкретної групи.

Г. Завершення заняття:

- визначити усвідомлення студентами досягнутого рівня оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією;
- оцінити об'єктивність і вмотивованість виставлених студентам оцінок.

III. Результативність заняття:

- визначити ступінь успішності виконання плану заняття;
- встановити відповідність досягнутого на занятті рівня сформованості мовленнєвих навичок і вмінь поставленим цілям;
- оцінити психологічний клімат на занятті, настрій та зацікавленість студентів.

IV. Рекомендації з удосконалення заняття:

- щодо вибору методів і прийомів взаємодії викладача і студентів на занятті;
- щодо забезпечення вмотивованості і комунікативної спрямованості вправ, у тому числі створення типових ситуацій спілкування студентів на занятті;
- щодо вибору режимів роботи студентів на занятті;
- щодо раціонального використання допоміжних засобів, у тому числі технічних;
- щодо комунікативної поведінки викладача і студентів на занятті.

СХЕМА-АНАЛІЗ ВІДВІДАНИХ ЗАНЯТЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Схема записів про відвідане практичного заняття з іноземної мови в вищій школі

1. Ім'я, по-батькові викладача,
студента практиканта _____,
дата _____.
2. Група _____, всього студентів _____, присутні _____

3. Тема:
4. Мета:
5. Методичне обладнання:
6. Короткі записи відповідно за етапами заняття

Час	Назва етапу	Методичні прийоми	Методичне обладнання	Активність студентів	Мова викладача

Загальні висновки:

- як реалізована мета;
- доцільність і ефективність методичного обладнання;
- організація заняття студентом, мова студента.

РОЗДІЛ 3.

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Тест: Перевірка професійної компетентності з виробничої практики

I. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (1–10)

1. Який із принципів є одним із основних у навчанні іноземної мови?

- A. Принцип інтуїтивного засвоєння
- B. Принцип ігнорування помилок
- C. Принцип свідомості і активності
- D. Принцип авторитарності

[Правильна відповідь: C]

2. Який документ є обов'язковим для ведення студентом під час виробничої практики?

- A. Річний звіт кафедри
- B. Графік відпусток
- C. Щоденник практики
- D. Табелі оцінок

[Правильна відповідь: C]

3. Яке з наведеного НЕ є функцією вчителя іноземної мови на уроці?

- A. Мотивація до навчання
- B. Формування мовленнєвих навичок
- C. Надання медичної допомоги
- D. Оцінювання результатів

[Правильна відповідь: C]

4. Що з наведеного є основною метою виробничої практики?

- A. Реклама закладу вищої освіти
- B. Вивчення теорії педагогіки
- C. Вироблення практичних професійних навичок
- D. Оформлення дипломної роботи

[Правильна відповідь: C]

5. Хто є безпосереднім керівником студента на базі практики?

- A. Завідувач методичного кабінету
- B. Класний керівник паралелі
- C. Учитель-наставник
- D. Ректор вишу

[Правильна відповідь: C]

6. Який тип мовленнєвої діяльності передбачає розуміння письмового тексту?

- A. Аудіювання
- B. Читання
- C. Говоріння
- D. Письмо

[Правильна відповідь: B]

7. Як називається початковий етап уроку, коли вчитель активізує увагу учнів?

- A. Мотивація
- B. Закріплення
- C. Контроль
- D. Домашнє завдання

[Правильна відповідь: A]

8. Який метод найкраще сприяє розвитку навичок говоріння?

- A. Метод мовчання
- B. Читання мовчки
- C. Дискусія в парах
- D. Контрольне списування

[Правильна відповідь: C]

9. Який компонент професійної компетентності передбачає здатність критично оцінювати свою діяльність?

- A. Творча ініціатива
- B. Рефлексія
- C. Інструктаж
- D. Дисциплінованість

[Правильна відповідь: B]

10. Який із принципів викладання спрямований на доступність поданого матеріалу?

- A. Принцип автентичності
- B. Принцип доцільності
- C. Принцип доступності
- D. Принцип авторства

[Правильна відповідь: C]

II. Завдання з множинним вибором (11–13)

11. Які з перелічених навичок вважаються ключовими для професійної діяльності вчителя іноземної мови?

(Оберіть кілька правильних відповідей)

- A. Уміння формулювати цілі уроку
- B. Комунікативність
- C. Володіння тільки письмовою формою мови
- D. Здатність працювати з аудиторією різного віку

[Правильні відповіді: A, B, D]

12. Які цифрові інструменти можна використовувати для організації інтерактивного уроку іноземної мови?

- A. Google Forms
- B. Kahoot!
- C. Telegram
- D. Adobe Photoshop

[Правильні відповіді: A, B, C]

13. Які компоненти входять до методичного забезпечення уроку?

- A. План-конспект
- B. Презентації або роздаткові матеріали
- C. Медична картка учня
- D. Тестові завдання

[Правильні відповіді: A, B, D]

III. Завдання на встановлення відповідності (14–16)

14. Установіть відповідність між видами діяльності та компетентностями вчителя:

Вид діяльності	Компетентність
A. Організація групової роботи	1. Соціальна компетентність
B. Використання ІКТ	2. Цифрова компетентність
C. Коригування граматичних помилок	3. Методична компетентність
D. Пояснення лексики з прикладами	4. Предметно-мовна компетентність

Правильна відповідність:

A–1, B–2, C–3, D–4

15. Установіть відповідність між етапами уроку та їх метою:

Етап уроку	Мета
A. Мотивація	1. Викликати інтерес до теми
B. Подання	2. Ознайомити з новим матеріалом
C. Закріплення	3. Відпрацювати вивчене
D. Контроль	4. Перевірити рівень засвоєння знань

Правильна відповідність:

A–1, B–2, C–3, D–4

16. Установіть відповідність між типом мовленнєвої діяльності та прикладом завдання:

Тип діяльності	Приклад завдання
A. Аудіювання	1. Прослухати діалог і відповісти на запитання
B. Говоріння	2. Скласти діалог про покупки
C. Читання	3. Прочитати текст і знайти основну думку
D. Письмо	4. Написати лист другу

Правильна відповідність:

A–1, B–2, C–3, D–4

IV. Ситуаційні завдання (17–20)

17. У класі один учень відмовляється брати участь у груповій роботі. Які дії студента-практиканта є найбільш доцільними?

A. Ігнорувати ситуацію
B. Змушувати учня працювати
C. Поговорити з учнем, з'ясувати причину й запропонувати іншу форму участі
D. Поскаржитися на учня класному керівнику

[Правильна відповідь: C]

18. На уроці учні не розуміють нову граматичну тему. Що варто зробити практиканту?

- A. Завершити урок достроково
B. Пропустити складне правило
C. Змінити спосіб пояснення, використовуючи наочність та приклади
D. Вимагати механічного заучування

[Правильна відповідь: C]

19. Під час дистанційного уроку кілька учнів не виходять на зв'язок. Дії вчителя:

- A. Ігнорувати відсутність
B. Провести урок і надіслати матеріал усім
C. Повідомити батьків і адміністрацію
D. Вжити комплекс заходів: повідомити, надіслати завдання, надати підтримку

[Правильна відповідь: D]

20. Ви помітили, що учні втомилися і втратили концентрацію. Що доцільно зробити?

- A. Продовжити урок без змін
B. Запропонувати коротку фізкультхвилинку або гру
C. Дати домашнє завдання раніше
D. Змінити тему уроку

[Правильна відповідь: B]

◆ Усього балів: 20

Можна встановити шкалу оцінювання, наприклад:

- **18–20 балів** – високий рівень професійної готовності
- **14–17 балів** – достатній рівень
- **10–13 балів** – середній
- **менше 10 балів** – початковий

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф. Методика навчання іноземних мов і культур/ за заг.редакцією С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2018. 590 с.
2. Білас А.А. Навчальна перекладацька практика : методичні рекомендації для студентів (Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.055 Романські мови і літератури (переклад включно), перша французька. Івано-Франківськ : НВ-Копі, 2019. 32 с.
3. Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти : методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література. Англійська мова і література» / Уклад.: Барчан В.В., Галас А.М. Ужгород, 2024. 51 с.
4. Вишневський О.І. Методика навчання іноземних мов : навчальний посібник. 2-ге вид., переробл. і доп. Київ : Знання, 2015. 206 с.
5. Денищич Т. А. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності : посіб. для студ. галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність 035 «Філологія (українська)» / Т. А. Денищич, Г. С. Косарева. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 84 с.
6. Євчук О., Доценко І. Бліц-контроль на уроках англійської мови. 4 клас. Тернопіль : Підручники і посібники, 2019. 64 с.
7. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с.
8. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Крок у професію. Методика навчання української мови у вищій школі : навчальний посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 384 с.
9. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник/ Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В. та ін. Київ : Видавничий центр «Академія», 2019. 328 с.
10. Програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов 2-12 класи. Київ : Ірпінь, 2015. 208 с.
11. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник / За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2018. 152 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Каніболоцька О.А., Пінчук Л. М. Навчальна педагогічна практика : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Середня освіта» освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мова і література (англійська))». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 116 с.
2. Каніболоцька О. А. Практичний курс іноземної мови з методикою викладання : навч. посіб. з актуальних питань методики навчання іноземної мови для здобувачів ступеня фахового молодшого бакалавра спец. «Початкова освіта» освітньо-професійної програми «Початкова освіта». Запоріжжя : ВСП Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету, 2024. 117 с.
3. Каніболоцька О. А. Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у системі неперервної освіти: теорія і практика. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 533 с.
4. Каніболоцька О. А., Ваніна Г. В., Пінчук Л. М. Методика викладання іноземних мов : метод. рек. до виконання курсової роботи для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спец. 035 «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Німецька мова і література (переклад включно), англійська мова», «Французька мова і література (переклад включно), англійська мова», «Мова і література (іспанська)». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 82 с.
5. Каніболоцька О. А., Ваніна Г. В., Пінчук Л. М. Педагогічна практика : навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спец. «Середня освіта» освітньо-професійних програм «Середня освіта (Мова і література (англійська))», «Середня освіта (Інформатика)», «Середня освіта (Математика)», «Середня освіта (Історія)», «Середня освіта (Мова і література (українська))» Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 108 с.
6. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник для студентів вищих навчальних закладів/ кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2019. 320 с.
7. Мисечко О.Є. Методика навчання англійської мови у середній школі: навчальний посібник-практикум для студентів. Житомир : Полісся, 2020. 256 с.

Додаткова:

1. Каніболоцька О. А., Пахомова Т. О. Методика викладання англійської мови : навч. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спец. «Середня освіта» освітньо-професійних програм «Середня освіта (Мова і література (англійська))», «Середня освіта (Інформатика)», «Середня освіта (Математика)», «Середня освіта (Історія)», «Середня освіта (Українська мова і література)» / уклад. : О. А. Каніболоцька, Т. О. Пахомова. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 156 с.

2. Каніболоцька О. А., Ружин К. М. Методика викладання іноземної мови в середніх навчальних закладах : навч.-метод. посіб. з актуальних питань методики навчання іноземної мови для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спец. «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (іспанська)». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 99 с.
3. Каніболоцька О. А., Ружин К. М. Методика викладання іноземної мови в середніх навчальних закладах : навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки філологія професійного спрямування «Мова і література (англійська, німецька, французька, іспанська)». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. 120 с.
4. Каніболоцька О. А., Ружин К. М., Ваніна Г. В. Методика викладання іноземної мови у середніх навчальних закладах : тлумачний словник методичних термінів для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (французька)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (іспанська)», «Мова і література (англійська)» / уклад. : К. М. Ружин, О. А. Каніболоцька, Г. В. Ваніна. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2018. 105 с.
5. Каніболоцька О. А., Ружин К. М., Надточій Н. О. Педагогічна практика : навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра, магістра спец. «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 103 с.
6. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний посібник / Редько В.Г., Полонська В.К., Басай Н.П. [та ін.]; за наук. ред. Редька В. Г. Київ: Педагогічна думка, 2018. 360 с.
7. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2018. 590 с.
8. Сучасні технології навчання іноземних мов у вищій школі : навч. посіб. / уклад. : Г. Ф. Морошкіна, К. М. Ружин, О. А. Каніболоцька. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2016. 242 с.
9. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл., які навчаються за напрямом «Філологія». Дніпропетровський ун-т економіки та права. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2015. 246 с.

Інтернет-ресурси:

1. British Council. Teaching English. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/>
2. Шаблон для написання конспекту з англійської мови. URL: <https://naurok.com.ua/shablon-dlya-napisannya-konspektu-z-angliysko-movi-5173.html>
3. Сучасне викладання іноземних мов. План уроку. URL: <https://nus.org.ua/view/suchasne-vykladannya-inozemnyh-mov-plan-uroku/>

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Каніболоцька Ольга Анатоліївна

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм
«Мова і література (англійська)», «Мова і література (іспанська), англійська мова»

Рецензент *В.М. Александров*

Відповідальний за випуск *О.А. Каніболоцька*

Коректор *О.А.Каніболоцька*